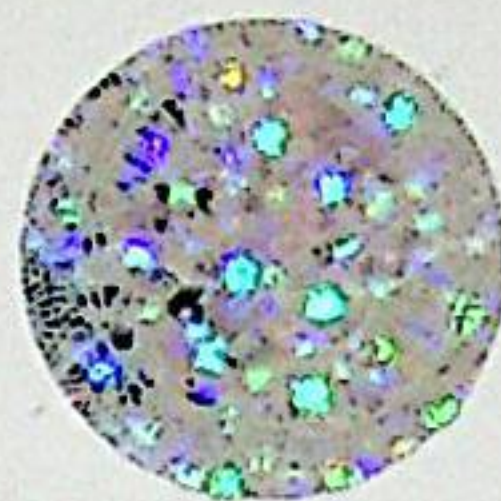
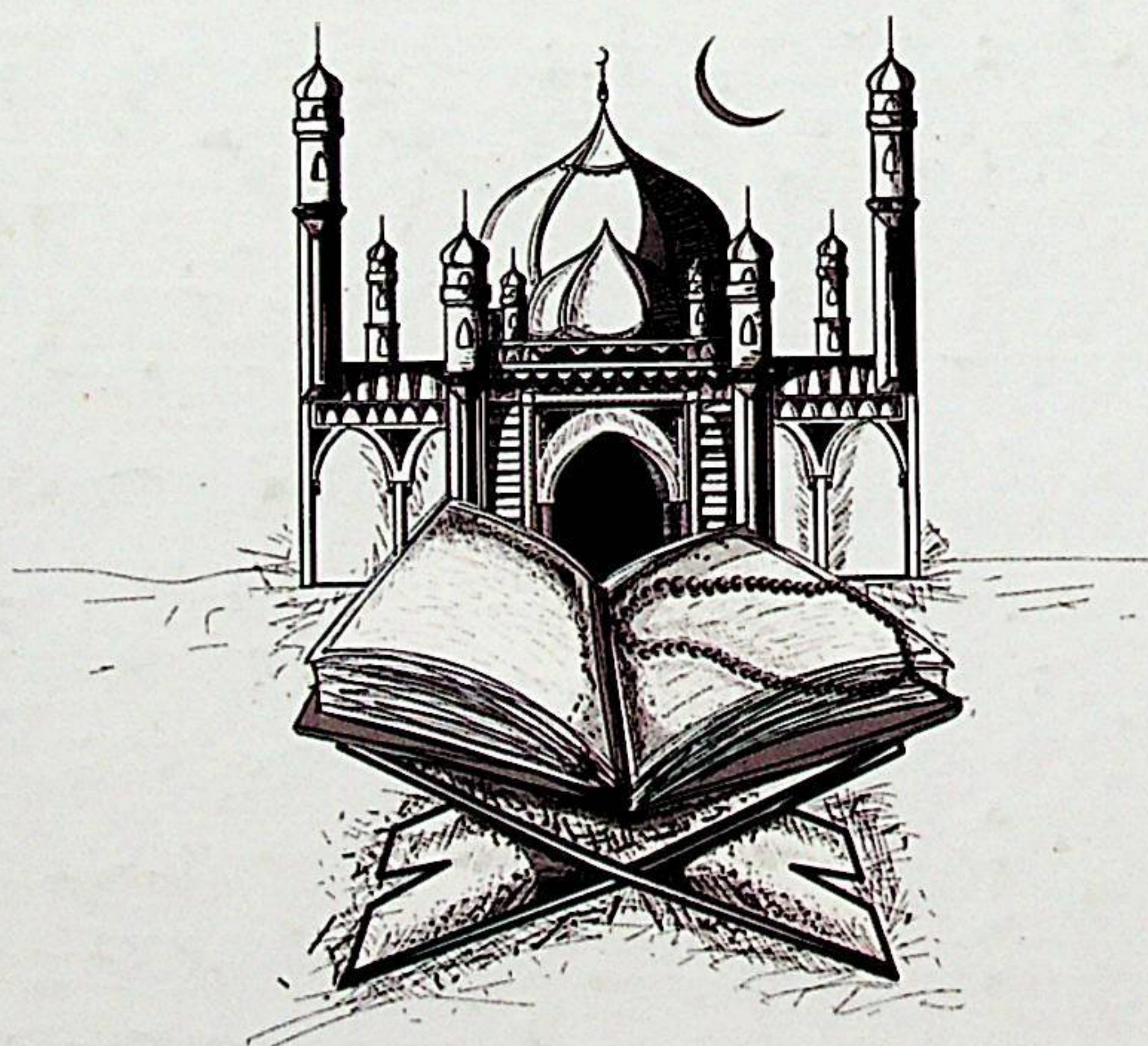

ЎРТА АСРЛАР ТАРИХИГА ОИД МАНБАЛАР

ЎҚУВ ҚЎЛЛАНМА

УЎК: 09:025.171(075)

КБК: 63.3

94

Л 93

Лутфиллаев, Ҳ., Насруллаев, Н.

Ўрта асрлар тарихига оид манбалар [Матн] : ўқув қўлланма / Ҳ. Лутфиллаев, Н. Насруллаев. – Тошкент: «Ўзбекистон халқаро ислом академияси» нашриёт-матбаа бирлашмаси, 2021. – 200 б.

Тузувчилар:

Ҳ.Лутфиллаев – ЎзР ФА Шарқшунослик институти катта илмий ходими

Н.Насруллаев – ЎзХИА “Ислом тарихи ва манбашунослиги IRCICA” кафедраси катта ўқитучиси, т.ф.н.

Такризчилар:

Б.Аминов – ЎзР ФА ҳузуридаги Ўзбекистоннинг энг янги тарихи масалалари бўйича Мувофиқлаштирувчи-методик марказ бўлим мудир, т.ф.н., доц.

Ш.Қўлдашев – ЎзР ФА Шарқшунослик институти катта илмий ходими, т.ф.н., доц.

Ушбу ўқув қўлланмада ўрта асрлар даври тарихига оид бирламчи ёзма манбалар ҳақида сўз юритилади. Китобда ўттиздан ортиқ тарихий манбаларнинг муаллифи, асарлари, уларнинг ёзилиш тарихи, услуби ва таркибий тузилиши, нусхаларининг дунё бўйлаб тарқалиши, ўрганилиши, илмий аҳамияти билан боғлиқ масалалар баёни ўрин олган. Шунингдек, қўлланмада муаллифлар томонидан фанни ўқитиш жараёнини самаралиташкил этиш ва ўтказиш бўйича керакли тавсиялар ҳам ишлаб чиқилган. Ўқув қўлланма умумий тарих, Ўзбекистон тарихи, тарихшунослик, манбашунослик бўйича таълим оловчи бакалаврият ва магистратура йўналиши талабаларига мўлжалланган.

Ушбу ўқув қўлланма Ўзбекистон халқаро ислом академияси ФЗ-202002146-рақамли «Марказий Осиё мутафаккирлари асарлари асосида бузғунчи ғояларга қарши маърифий, тарбиявий кураш асосларини ўзида жамлаган мультимедиа дастури ҳамда мобиль иловасини яратиш» номли грант доирасида бажарилган.

Ўзбекистон халқаро ислом академияси Ўқув услубий кенгашининг 2021 йил 10 майдаги 16-сонли мажлис баённомаси билан тасдиқланган.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Дин ишлари бўйича қўмитанинг 2021 йил 15 ноябрдаги 03-07/6979-сонли хулосаси асосида тайёрланди.

ISBN 978-9943-7557-6-5

© «Ўзбекистон халқаро ислом академияси»
нашриёт-матбаа бирлашмаси, 2021

МУНДАРИЖА

СЎЗБОШИ	3
ЎРТА АСРЛАР ТАРИХИГА ОИД МАНБАЛАР ФАНИНИНГ ПРЕДМЕТИ ВА ВАЗИФАЛАРИ	6
ЎРТА АСРЛАР ТАРИХИГА ОИД МАНБАЛАРНИНГ ТИЛ ХУСУСИЯТЛАРИ	16
АРАБ ТИЛИДА ЁЗИЛГАН МАНБАЛАР	25
«КИТОБ АТ-ТАРИХ» АСАРИ ВА УНИНГ МУАЛЛИФИ ҲАҚИДА	28
«КИТОБ-И СУРАТ АЛ-АРЗ» АСАРИНИНГ МАНБАШУНОСЛИК ТАҲЛИЛИ	34
ЯЪҚУБИЙНИНГ ТАРИХИЙ АСАРЛАРИ ҲАҚИДА	38
«КИТОБ ФУТУҲ АЛ-БУЛДОН» – МУҲИМ ТАРИХИЙ МАНБА ..	42
«КИТОБ АЛ-ХИРОЖ ВА САНЪАТ АЛ-КИТОБА» ВА «КИТОБ АХБОР АЛ-БУЛДОН» АСАРЛАРИДА ЁРИТИЛГАН ВОҚЕАЛАР	46
«КИТОБ АЛ-МАСАЛИК ВАЛ-МАМАЛИК»	50
«ТАРИХ АР-РУСУЛ ВАЛ-МУЛУК» АСАРИ ҲАҚИДА	56
«БУХОРО ТАРИХИ» АСАРИДА ЁРИТИЛГАН ВОҚЕАЛАР ТАҲЛИЛИ	62
«ОСОР АЛ-БОҚИЯ» АСАРИ ҲАҚИДА	68
«СИЁСАТНОМА» АСАРИНИНГ АҲАМИЯТИ	74
«ЗАЙН-АЛ-АХБОР» АСАРИНИНГ ИЛМИЙ ТАҲЛИЛИ	87
«КИТОБ АЛ-АНСОБ» АСАРИ ҲАҚИДА	91
«АЛ-КОМИЛ ФИ-Т-ТАРИХ» АСАРИДА ЁРИТИЛГАН ВОҚЕАЛАР ТАҲЛИЛИ	97
“МУЛҲАҚОТ АС-СУРОҲ» АСАРИНИНГ ЎРГАНИЛИШИ	106
«ҲУДУД АЛ-ОЛАМ» АСАРИНИНГ АҲАМИЯТИ	111
«КИТОБ АЛ-ҚАНД ФИ ТАРИХИ САМАРҚАНД» АСАРИ ҲАҚИДА	114

ФОРС ТИЛИДАГИ МАНБАЛАР ТАҲЛИЛИ	119
«ЖОМЕЪ АТ-ТАВОРИХ» АСАРИНИНГ ТАРКИБИЙ ТУЗИЛИШИ	123
«ТАВОРИХИ ГУЗИДА, НУСРАТНОМА» ТАРИХИЙ АСАР СИФАТИДА	128
«МАЖМУ АТ-ТАВОРИХ» ТАРИХИЙ ГЕОГРАФИК МАТН СИФАТИДА	131
«ЗАФАРНОМА» ВОҚЕАЛАРИ ҲАҚИДА	135
«МУНТАХАБ АТ-ТАВОРИХИ МУЪИНИЙ» АСАРИНИНГ МАНБАШУНОСЛИК ТАҲЛИЛИ	140
«ТАРИХНОМА» АСАРИДА ДАВР ВОҚЕАЛАРИНИНГ БЕРИЛИШИ	145
«ЗАФАРНОМАЙИ ТЕМУРИЙ» АСАРИНИНГ ТАРКИБИЙ ТУЗИЛИШИ	148
«МАТЛАЪ АС-САЪДАЙН ВА МАЖМАЪ АЛ-БАҲРАЙН» АСАРИДА ХРОНОЛОГИК ТАРТИБ	152
«РАВЗАТ АС-САФО» АСАРИНИНГ ЎРГАНИЛИШИ	157
«ҲАБИБ АС-СИЯР» МУҲИМ ТАРИХИЙ АСАР СИФАТИДА ..	165
«БОБУРНОМА» АСАРИДА ДАВР СИЁСИЙ-ИЖТИМОИЙ ВОҚЕАЛАРИНИНГ ЁРИТИЛИШИ	170
«ТАРИХИ РАШИДИЙ» АСАРИНИНГ ЁЗМА ВА ТОШБОСМА НУСХАЛАРИ	178
«БАҲР АЛ-АСРОР» АСАРИНИНГ МАНБАЛАРИ	188
Фойдаланилган адабиётлар рўйхати	193